

Verksamhetsberättelse **2016**

Innehåll

Finansinspektionen i korthet	2
Direktörens översikt	3
Strategi 2017–2019.....	5
Omgivning och finansiell ställning i företagen under tillsyn	6
Finanssektorns tur att bli digitaliserad	8
God riskhanteringsförmåga och intern styrning i företagen under tillsyn	10
Högklassigt kund- och investerarskydd.....	12
Marknadsmisbruksförordningen: rapporteringen av transaktioner av personer i ledande ställning och begreppet dem närstående personer utvidgades	14
Resultatinriktat tillsyns- och annat myndighetssamarbete	15
Regleringsåret i korthet	16
Effektivering och utveckling av verksamheten	18
Direktionen.....	20
Ledningsgruppen	21
Bilagor	22

Finansinspektionen i korthet

Finansinspektionen är tillsynsmyndigheten för finans- och försäkringssektorn och makrotillsynsmyndigheten i Finland samt en del av EU-systemet för finansiell tillsyn och den gemensamma banktillsynen i euroområdet.

Vårt mål är att trygga finansmarknadens stabilitet, förtroendet för finansmarknaden samt skyddet av kunder, investerare och de försäkrade. Kvaliteten och effektiviteten av vårt tillsynsarbete ska vara av europeisk toppnivå.

Under tillsynen står bl.a.

- banker
- försäkrings- och pensionsanstalter
- andra aktörer i försäkringsbranschen
- värdepappersföretag
- fondbolag
- värdepapperscentralen
- börsen

Vidare övervakar Finansinspektionen de noterade bolagens informationsskyldighet och handeln med värdepapper. Verksamheten finansieras huvudsakligen av tillsynsobjekten. Antalet anställda i Finansinspektionens expertorganisation uppgick till 182 i slutet av året.

Administrativt är Finansinspektionen knuten till Finlands Bank men fattar sina beslut självständigt.

Finansinspektionen övervakar att

- tillsynsobjektens verksamhet har en sund bas, dvs. att företagen har tillräckligt med kapital för att täcka de risker och förluster som verksamheten ger upphov till och att de förmår fullfölja sina åtaganden
- den information som lämnas till kunder och investerare om produkterna, tjänsterna, tjänsteleverantörerna och emittenterna håller hög kvalitet
- aktörerna på finansmarknaden tillämpar korrekta förfaranden
- betalningssystemen är säkra

När årtalet inte explicit nämns avses verksamhetsåret 2016.

Direktörens översikt

Finanssektorn i Finland är fortsättningsvis stabil men det finns betydande risker förknippade med dess struktur. Både försäkrings- och banksektorn är mycket koncentrerade, bägge sektorerna

har starka nordiska kopplingar och bankerna är rätt beroende av marknadsbetingad medelsanskaffning. Den alltför svaga ekonomiska tillväxten och låga räntenivån har dessutom tvingat finanssektorn att överväga sina gamla verksamhetsmodellers lönsamhet och hållbarhet. I synnerhet digitaliseringen håller på att omväla konkurrenssituationen och därmed även servicekoncepten.

Resultaten av den digitaliseringsenkät som Finansinspektionen gjorde på sommaren visade att den finska finanssektorn redan har aktivt börjat utveckla sina tjänster och nya servicekanaler. Framför allt respondenterna från banker och försäkringsbolag ansåg dock att organisationens stelhet, bristen på ledningens engagemang och de föråldrade IT-systemen fördröjer utvecklingen, å andra sidan ansåg fondbolag och betalningsinstitut att den otydliga regleringen utgör en utmaning. Situationen gällande förberedelserna är tudelad: en del aktörer vill genom ambitiösa projekt fullt utnyttja förändringarna i konsumenternas beteende, en del nöjer sig med att rätt passivt följa med utvecklingen. Det som var intressant var att 2/3 av respondenterna ansåg att digitaliseringen förbättrar deras verksamhetsbetingelser, samtidigt som digitaliseringen i internationella undersökningar har uppskattats minska till exempel bankernas intäkter med hela 25 procent. Därför finns det skäl att fundera huruvida alla aktörer har förstått föränd-

ringens betydelse och i tillräcklig grad kartlagt de risker som är förknippade med den.

Finansinspektionen stöder för sin del innovationer. På hösten utvecklade vi ett nytt servicekoncept, *Innovation HelpDesk*, med vilket vi vill underlätta FinTech-företagens inträde på marknaden samtidigt som vi bedömer hur nya innovationer och projekt överensstämmer med regleringen. Det är dock inte möjligt att ändra gränserna för tillståndspliktig verksamhet enligt lagen genom att hänvisa till digitaliseringen. Om verksamhetsmodellerna uppfyller kännetecknen för verksamheten av ett kreditinstitut, försäkringsbolag eller värdepappersföretag, betraktar vi den som sådan, oberoende av vad den kallas. Det är verksamhetens verkliga karaktär som avgör, inte dess nya namn, såsom gräsrotsfinansiering. Denna ståndpunkt är även motiverad med tanke på kundskydd och jämlika konkurrensförutsättningar.

När utsikterna för den traditionella bank- och försäkringsverksamheten försvagas, har vissa aktörer bestämt sig att utvidga sin verksamhet utanför finanssektorn. Då är det inte enbart fråga om att diversifiera innehavet eller göra investeringar utanför branschen utan om strategiska förändringar i affärsverksamheten. Utveckling medför nya risker som det inte nödvändigtvis går att identifiera i förväg. Man ska förbereda sig på dem med högklassig och heltäckande riskhantering samt med tillräckliga kapital som

täcker riskerna. Eftersom affärsverksamhetens gränser utmanas allt oftare, borde lagstiftningen göras tydligare. Riskerna med verksamheten utanför finanssektorn får inte äventyra verksamhetsbetingelserna.

De nordiska tillsynsmyndigheterna och ECB har undertecknat ett samarbetsprotokoll om tillsynen av systemviktiga filialer, som bland annat innehåller principer för informationsutbytet mellan tillsynsmyndigheterna och inspektioner. Samarbetsprotokollet kan dock inte ersätta de lagstiftningsbrister som kännetecknar tillsynsmöjligheterna för filialens värdestat. Den nuvarande kapitaltäckningsregleringen har inte skapats för en situation där en systemviktig bank fungerar som filial. Även Internationella valutafonden IMF¹ fäste uppmärksamhet vid dessa brister i EU-lagstiftningen i sin landsrapport om Finland i december. Regleringen på EU-nivån borde utvecklas så att tillsynsmyndigheten av en systemviktig filial skulle ha lagstadgade rättigheter att få information om hela koncernens kapitaltäckning och den ekonomiska situationen samt möjlighet att påverka beslutsfattandet om bankens kapitaltäckning och likviditet.

I Finland är filialernas andel redan nu märkbar. Dessutom finns det inom såväl bank- som försäkringssektorn planer att ändra funktioner som finns i Finland till filialer. Dessa skulle vidare påverka inte bara tillsynsansvaren utan också konkurrensförutsättningarna.

¹IMF = International Monetary Fund.

Den gemensamma EU-regleringen lämnar överraskande mycket utrymme för tillsynsmyndigheternas tolkningar och tillsynspraxis till exempel vid godkännandet av interna modeller. De banker och försäkringsbolag som har ett verksamhetstillstånd i Finland kan därför omfattas av olika krav än filialer. Jag hoppas att filialiseringens utvecklingen inte påverkar finanssektorns beredskap att på ett vitt sätt tillhandahålla produkter och tjänster som även tar hänsyn till de inhemska särdragen.

Verkställandet av pensionsskyddet hos arbetspensionsförsäkringsbolag är en del av socialskyddssystemet. I ett decentraliserat system där aktörerna konkurrerar med varandra framhävs vikten av pensionsmedlens tillbörliga användning: medlen ska enbart användas för arbetspensionssystemet. Till exempel de metoder som används inom konkurrensen och kundanskaffningen ska betjäna arbetspensionssystemets karaktär som en del av socialskyddet, inte tvärtom. Detta delområde av tillsynen är samhälleligt betraktat mycket väsentligt, vilket lett till att Finansinspektionen i sin verksamhets-

Tillsynsmyndigheten för en systemviktig filial ska ha lagstadgade rättigheter att få information och möjlighet att påverka beslutsfattande.

plan för 2017 har fastställt den tillbörliga användningen av arbetspensionsmedlen som ett av tillsynens spetsprojekt. Det är dock bolagets operativa ledning och styrelse som har det främsta ansvaret för tillbörligheten av den verksamhet som bolaget bedriver och för övervakningen av användningen av arbetspensionsmedlen.

På hösten gav Europeiska systemrisknämnden Finland en varning för sårbarheter på bostadsmarknaden på medellång sikt. Nämnden var speciellt oroad över hushållens skuldsättning. Även om oron inte gällde utvecklingen på kort sikt, ska den tas på allvar. Rapporteringen visar att alla banker inte har följt regleringen om bolånens maximala belåningsgrad, som trädde i kraft i början av juli. Därtill kringgås regleringen genom att bevilja konsumtionskrediter utöver det egentliga bolånet. Vissa banker började också bevilja bolån på flera tiotals år, som ökar kreditmarknadens sårbarhet ifall de blir vanligare. Problemen i anslutning till hushållens skuldsättning och långa bolån har blivit märkbara i Sverige, där man nu försöker begränsa dem med lagstiftning genom att föreskriva om amorteringstvång på lån.

Tillsynsmyndigheten måste kunna förebygga överdrifter på bolånemarknaden. De makrotillsynsverktyg som Finansinspektionen har till sitt förfogande är inte tillräckliga, eftersom de i främsta hand påverkar långivarens kapitaltäckning men inte efterfrågan på lån. Vi behöver nya verktyg som direkt påverkar låntagaren och begränsar tillgången på lån till exempel genom att binda lånets maximibelopp vid inkomsterna. Detta är speciellt viktigt också därför att de makrotillsynsverk-

Kundens intresse ska komma först och intressekonflikter ska undvikas.

tyg som påverkar kapitaltäckningen inte till alla delar kan tillämpas på en utländsk banks filial. Om långa låneperioder blir vanligare, borde det i lagen införas ett krav på amorteringstvång.

För några år sedan uttryckte Finansinspektionen sin oro över det hur investeringsprodukter hade marknadsförts till äldre personer. För att få en konkret uppfattning om nivån på och sakligheten av investeringsrådgivningen genomförde Finansinspektionen en inspektion av fyra aktörer i branschen. Två av dessa har en betydande marknadsandel. Inspektionens resultat är oroväckande: investeringsrådgivarna hade inte alltid utrett äldre kunders erfarenhet av investeringar, de hade gett råd att investera i produkter som inte var förenliga med kundernas riskprofil och gav råd där det främsta målet verkade vara att främja försäljningen av tjänsteleverantörens egna produkter. På finansmarknaden ska kundens intresse komma först i allt serviceutbud och intressekonflikter mellan kunden och tjänsteleverantören ska undvikas. Finansinspektionen fortsätter att inspektera investeringsrådgivningen och ger vid behov sanktioner för försummelse. Kunden ska kunna lita på det att det råd som investeringsrådgivaren ger ligger i kundens bästa intresse.

Hur bemöter Finansinspektionen förändringarna i verksamhetsomgivningen? Finansinspektionen har nyligen förnyat sin strategi. I den framhävs kraftigare än förut tillsynens rätta proportioner och riskorientering, flexibiliteten att allokera verksamheten på basis av förändringar. Strategin baserar sig på personalens starka expertis, sporrande chefsarbete och effektiva processer. Detta stöds av tidsenliga rapporterings- och analysystem samt, som ett nytt område, fullt utnyttjande av digitaliseringen. Vi vill inte bara stöda nya aktörer som vill få inträde i branschen i regleringsfrågor utan vi utvecklar även våra egna elektroniska kanaler så att de motsvarar dagens krav.

Som en del av den gemensamma banktillsynen i euroområdet påverkar Finansinspektionen dess prioriteringar och stöder förstärkandet av euroområdets banksektor. Även inom sin övriga verksamhet vill Finansinspektionen så långt som möjligt utnyttja det europeiska reglerings- och tillsynssamarbetet.

Finansinspektionen har sedan sitt grundande haft strikt kostnadskontroll, och även den nya lagen om tillsynsavgifter, som fastställdes 2016, förutsätter strikt budgetering. Vårt mål är att vara en smidig och sakkunnig tillsynsmyndighet som prioriterar saker rätt och som även kan ingripa skarpt. Detta möjliggörs av sakkunnig och motiverad personal. Ett stort tack till dem!

Helsingfors den 20 februari 2017

Anneli Tuominen

Strategi 2017–2019

förnyelsen av Finansinspektionens strategi framhävdes tillsyn som utvecklas med verksamhetsomgivningen

och som omfattar främjandet av en innovationsvänlig atmosfär. Satsningen på personalen lyftes som ett tyngdpunktsområde.

I den här verksamhetsberättelsen sker rapporteringen enligt fördelningen i den föregående strategin.

VISION

Kvaliteten och effektiviteten i vår tillsyn ligger på europeisk spetsnivå

Förnyelseinriktad,
Ansvarsfull,
Resultatinriktad,
Tillsammans

VÄRDERINGAR

Vi främjar den finansiella stabiliteten, förtroendet för finansmarknaden och skyddet av kunder, investerare och försäkrade

MISSION

Strategiska mål

Tillsyn som speglar omvärldsförändringar

- Vi avvärjer hot mot den finansiella stabiliteten och förtroendet för finansmarknaden genom rätt avvägd verksamhet.
- Vi fastställer hur djupgående tillsyn tillsynsobjektets risker och den aktuella frågans betydelse kräver.
- Vi fokuserar på inspektioner och tematiska bedömningar i vårt arbete.
- Vi anpassar vår verksamhet till förändringarna på bank-, försäkrings- och finansmarknaden.
- Vi fokuserar i det europeiska reglerings- och tillsynssamarbetet på frågor av kritisk betydelse för finansmarknaden i Finland.
- Vi anpassar vårt tillsynsarbete efter de systemviktiga filialernas betydelse för den finansiella stabiliteten i Finland.
- Vi intensifierar samarbetet med de nordiska tillsynsmyndigheterna för att främja finansiell stabilitet och förtroende för finansmarknaden i Finland.
- Vi bidrar till att skapa ett innovationsfrämjande klimat i finanssektorn

God kvalitet och effektivitet

- Vi främjar en harmoniserad riskbaserad tillsynspraxis inom EU.
- Vi utnyttjar fullödig EU-myndigheternas vägledning och ECB:s tillsynspraxis.
- Vi drar full nytta av digitaliseringsmöjligheterna.
- Vi har standardiserade och effektiva processer.
- Vi har tidsenliga rapporterings- och analyssystem.

Expertis och gott anseende

- Vår personal besitter gedigen kompetens som stöder våra mål.
- Vi skapar förutsättningar för fortgående inläring i arbetet.
- Vårt chefsarbete är inspirerande och fokuserar på förändringsledarskap.
- Vi är kunniga i digitalisering inom finanssektorn.
- Vi är en väl ansedd arbetsgivare för finansiella experter.
- Vi utövar en proaktiv kommunikation.

Omgivning och finansiell ställning i företagen under tillsyn

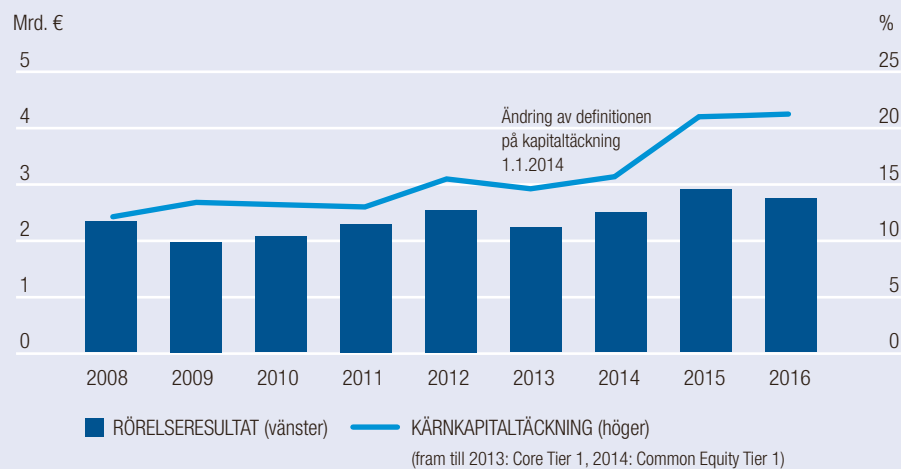
Den finska ekonomin vände uppåt under berättelseåret. Tillväxten fick stöd av framför allt ökningen av den privata konsumtionen och byggbranschens aktivitet. Även arbetslösheten sjönk, även om de långtidsarbetslösas andel fortsatte att växa. Tack vare den förbättrade realekonomin, sänkningen av arbetslösheten och den låga inflationen ökade de medel som är tillgängliga för hushållen, vilket återspeglades på konsumenternas starkare förtroende. Bostadspriserna steg. Samtidigt ökade skillnaderna på bostadsmarknaden mellan

huvudstadsregionen och det övriga Finland.

Europeiska centralbankens (ECB) lätta penningpolitik och utvidgningen av värdepapprens inköpsprogram sänkte marknadsräntorna. Årets euribor blev negativ i februari. De förbättrade ekonomiska utsikterna, höjningen av styrräntan i USA och höjningen av oljepriset bidrog till den allmänna höjningen av räntenivån mot slutet av året. Räntorna på finska statens lån följde den allmänna utvecklingen inom euroområdet.

Aktiemarknaden utvecklades långsamt under början av året, och i synnerhet kur-

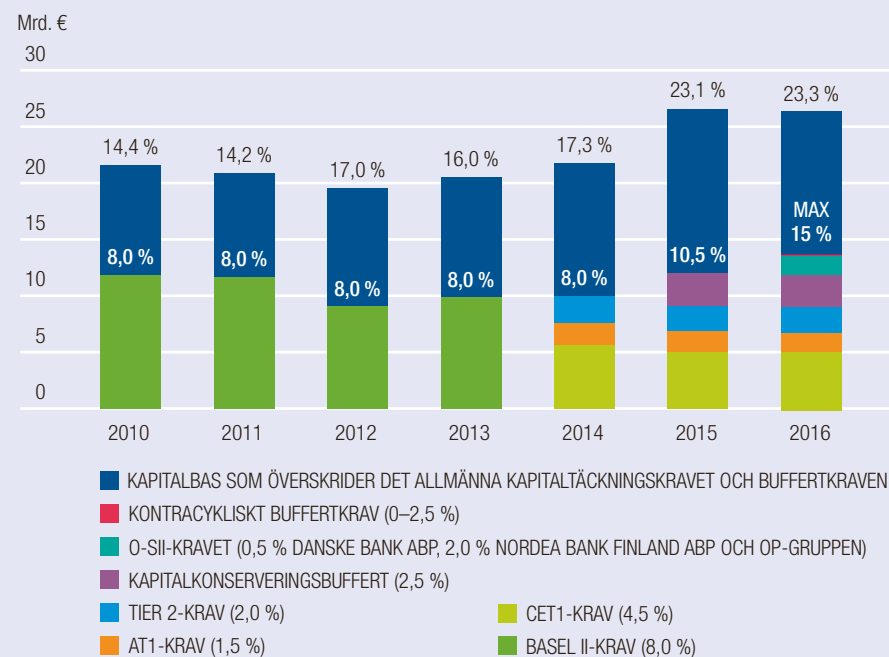
Den inhemska banksektorns rörelseresultat och kärnkaptaltäckning

Källa: Finansinspektionen.

Den inhemska banksektorns kapitalbas

Totalkaptaltäckningsgraden ovanför kolumnen och kapitalkravet i kolumnen

Källa: Finansinspektionen.

◀ Förbättringen av kaptaltäckningen 2015 berodde främst på det nya kapital som bankerna förvärvade. Banksektorns kärnkaptital växte då med cirka 4,4 miljarder euro. Också minskningen av riskviktade poster på grund av användningen av interna modeller förbättrade relationstalet.

serna för europeiska banker och försäkringsbolag sjönk till följd av de låga avkastningsförväntningar som kännetecknade sektorn. På börsen var det sista kvartalet dock betydligt bättre än början av året, och också banksektorns aktier återhämtade sig.

Banksektorns starka kapitaltäckning som buffert för de försämrade lönsamhetsutsikterna

Banksektorns resultat var sämre än året innan. Under jämförelseåret låg nettointäkterna från värdepappershandeln på en mycket hög nivå. Den alltså låga räntenivån och å andra sidan marginaler som hade sjunkit på grund av

konkurrensen över bolån sänkte räntemarginalen. Samtidigt bromsade sänkningen av kostnaderna för medelsanskaffningen och lånestockens tillväxt sänkningen av räntemarginalen. Under berättelseåret höll arvodesintäkterna på att sjunka.

Nedskrivningsförlusterna var alltså låga och problemkrediterna ökade inte väsentligt. Förändringarna i egna tillgångar och riskvägda poster var små, och banksektorns kapitaltäckningsgrad förblev stark. Minskningen av räntemarginalen och å andra sidan kostnaderna i anknytning till digitaliseringen försvagar bankernas lönsamhetsutsikter på kort sikt.

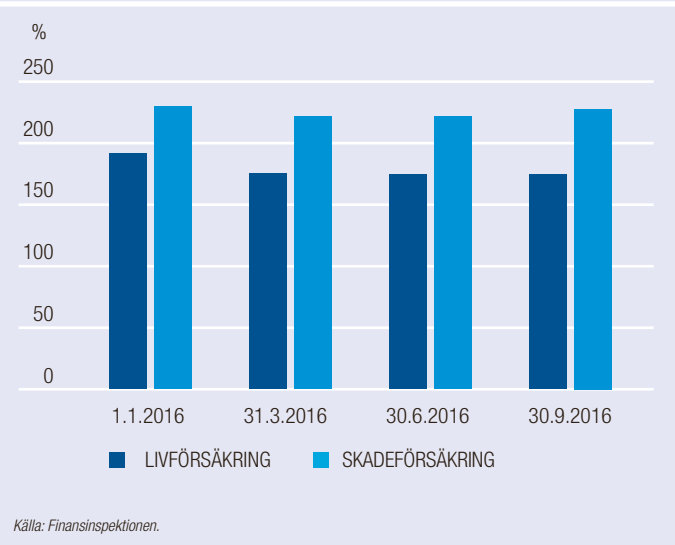
Försäkrings- och arbetspensionssektorns solvens på god nivå trots den svåra verksamhetsomgivningen

Försäkringsbolagens och pensionsanstaltens verksamhetsomgivning var alltså utmanande. Den lamma ekonomiska tillväxten försvagade i synnerhet livförsäkringsbolagens premieinkomst. Tillväxten av skadeförsäkringsbolagens premieinkomst, i synnerhet bland lagstadgade försäkringsgrenar, stannade av. Däremot låg lönsamheten på rekordnivå. Arbetspensionsbolagens premieinkomst ökade något till följd av ökningen av lönesumman.

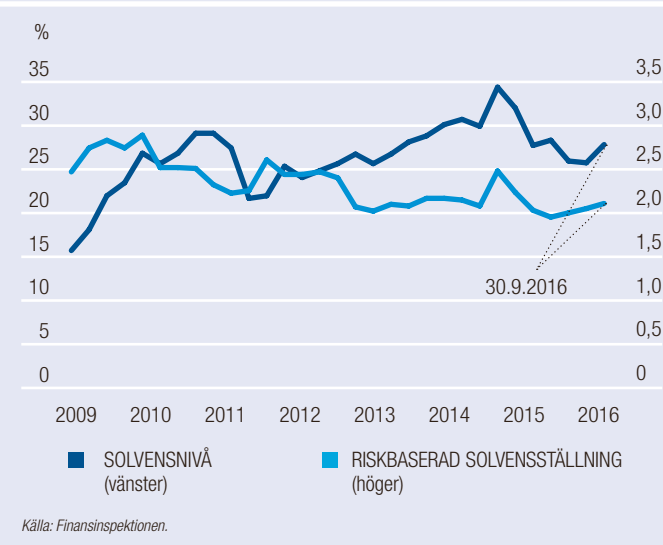
Investeringsmarknaden var utmanande på grund av de rekordlåga räntorna. Räntesänkningen har varit en tudelad sak för investerarna: å ena sidan har den möjliggjort värderingsvinster, å andra sidan har ränteintäkter minskat och för de som bara köper nya statslån med bra kreditklassificering har ränteintäkterna redan till många delar sjunkit till noll. Efter början av året började pensionsanstaltens riskvilja öka. Andra halvårets goda intäkter gjorde att pensionsbolagens vägda medelintäkter överskred intäktskravet. I slutet av året låg solvensen på en god nivå.

Liv- och skadeförsäkringsbolagens solvens enligt Solvens II förblev på en god nivå och var stabil under hela det första året då kraven gällde. På bolagsnivå varierade solvensen dock från ett kvartal till ett annat. För i synnerhet livförsäkringsbolag hade övergångsbestämmelserna en stor inverkan.

Solvensställning i liv- och skadeförsäkringsbolag (SCR-förhållanden)

Utveckling av arbetspensionsförsäkringsbolagens solvens 2009–2016

◀◀ **SCR** = Solvency Capital Requirement, solvenskravet enligt Solvens II

SCR-förhållande = kapitalbasen dividerad med solvenskravet

◀ **Solvensnivå** = solvenskapitalet dividerat med ansvarsskulden

Riskbaserad solvensställning = solvenskapitalet dividerat med solvenskravet

Förenklat man kan säga att den riskbaserade solvensställningen visar solvensen i förhållande till de tagna riskerna. Solvensnivån visar solvensen i förhållande till verksamhetens omfattning.

Finanssektorns tur att bli digitaliserad

Det finns flera faktorer som har bidragit till FinTech-sektorns tillväxt. Den allt strängare regleringen får traditionella aktörer att försöka hitta besparingar genom automation samtidigt som den ökade databehandlingskapaciteten gör det möjligt att utnyttja existerande datamassor på nya sätt och allokera tjänsterna på ett mer individuellt sätt. De som använder tjänsterna tar å sin sida snabbt och fördomsfritt i bruk nya digitala tillämpningar. Dessutom gör den ökade automationen och utvecklingen av artificiell intelligens att tjänster, till exempel investeringsrådgivning, som tidigare bara var

tillgängliga för få, i fortsättningen kan nås av allt fler människor.

Finanssektorns digitalisering sänker tröskeln för inträdet i branschen och lockar nya aktörer. Startupföretag och stora globala plattformsföretag såsom *Google*, *Apple*, *Facebook*, *Amazon* och *Alibaba* har redan utmanat traditionella aktörer. Aktörerna i finanssektorn besvarar den allt hårdare konkurrensen genom att rikta om sin affärsverksamhet, satsa på sin egen IT- och serviceutveckling samt genom att förvärva FinTech-företag eller alliera sig med dem.

Finansinspektionen har ansett att det är viktigt att även de nya tjänsterna ska täckas av regleringen och övervakningen. Samtidigt ska man dock se till att regleringen står i rätt proportion till verksamheten.

Vad är FinTech?

Finansinnovationer och framför allt finansteknologin, *FinTech*, har fått en central ställning på finansmarknaden. FinTech-investeringarna har under de senaste åren vuxit nästan exponentiellt. Som exempel på innovationer kan nämnas gräsrotsfinansiering, betalningstjänster av nytt slag, bitcoins, automatiserad investeringsrådgivning, teknologin med distribuerade liggare (*distributed ledger technology*), till exempel blockkedjetekniken (*blockchain*), och smarta försäkringar. Under begreppet identifieras separat sådan teknologi som stöder iakttagandet och övervakningen av regleringen, *RegTech*, och försäkringsteknologin, *InsurTech*.

Även tillsynsmyndigheternas satsningar på FinTech har ökat globalt. Finansinspektionen deltar i samarbetet mellan tillsynsmyndigheterna vid ESMA², EBA³ och EIOPA⁴ samt i deras gemensamma kommitté. ESA-myndigheterna⁵ har gett ut FinTech-analyser av virtuella valutor, teknologin med distribuerade liggare, automatiseringen av finanstjänster samt big data. Med dessa analyser har man i första hand velat väcka diskussion om den potentiella nytta eller risker som teknologin eller innovationen medför samt bedöma hur den existerande regleringen lämpar sig.

Stöd för ekosystemet med rådgivning

I flera länder har den nationella tillsynsmyndigheten tagit initiativ av nya slag för att stöda finansteknologins utveckling. Också Finansinspektionen öppnade i oktober en rådgivningstjänst som är riktad till FinTech-aktörer, *Innovation HelpDesk*. Syftet med den är att öka dialogen i branschen samt aktörernas medvetenhet om regleringens innehåll och tolkningar. Finansinspektionen tar inte an en konsultroll utan vill hjälpa aktörerna att identifiera tröskelfrågor i anknytning till regleringen och tillståndspliktigheten samt styra aktören att göra nödvändiga tilläggsutredningar.

² ESMA = European Securities and Markets Authority, Europeiska värdepappersmyndigheten. | ³ EBA = European Banking Authority, Europeiska bankmyndigheten.

⁴ EIOPA = European Insurance and Occupational Pensions Authority, Europeiska försäkrings- och tjänstepensionsmyndigheten. | ⁵ ESA = European Supervisory Authorities, EU:s tillsynsmyndigheter.

HelpDesk har mottagits positivt och antalet kontakter har varit stort.

I samband med finansteknologin uppstår det ett behov att klarlägga och specificera gränserna för tillämpningen av regleringen, när nya aktörer ofta vill hitta den rutt där regleringen är så lätt som möjligt. Den nuvarande regleringen har lämpat sig till de flesta nya innovationer, men det har även upptäckts luckor. Finansinspektionen har ansett att det är viktigt att även de nya tjänsterna ska täckas av regleringen och övervakningen. Samtidigt ska man dock se till att regleringen står i rätt proportion till verksamheten. Man ska inte höja tröskeln för inträdet i branschen med alltför sträng reglering utan kraven ska återspegla de risker som orsakas för kunderna och finansmarknaden.

Ute efter europeiska lösningar

Finansinspektionen har även ansett att det är önskvärt att det inom regleringen ska hittas europeiska lösningar. I den digitala världen är också tjänsterna globala. Därför kan nationella lösningar hindra spridningen av tjänster. Digitaliseringen av tjänsterna ifrågasätter också huruvida tjänsternas europass, som har skapats under de fysiska kontorens tidsperiod, är tidsenligt. Behöver vi i framtiden

ett likadant underrättsystem som nu eller kunde det ersättas med till exempel en anmälan som hemstatens tillsynsmyndighet lämnat i register som upprätthålls av ESMA, EBA och EIOPA?

Fart från sandlådan?

Vissa länder gör det möjligt för FinTech-aktörer att med begränsade förutsättningar inleda kortvarig verksamhet av testkaraktär under lättare krav. Syftet med den här så kallade sandlådan (*regulatory sandbox*) är att göra det lättare att testa ett servicekoncepts funktion och identifiera risker som är kopplade med tjänsten. Eftersom EU-regleringen inte känner till sandlådor, har de främst utvecklats för de delområden inom vilka den lämnar nationell handlingsfrihet. Även hos oss i Finland kunde det vara möjligt att genomföra sandlådsmodellen till exempel så att Finansinspektionen genom lagstiftningen ges mer omfattande befogenheter att bevilja tidsbundna avvikelser från separata krav i lagen. Å andra sidan är det till många delar även möjligt att genomföra syften med en sandlåda med innovationsvänliga tolkningar.

Tema för seminariet FinTech

Det årliga seminariet koncentrerade sig på finanssektorns digitalisering och samlade cirka 500 deltagare. Dagens talare var

- **Anneli Tuominen** Finansinspektionen
- **Harri Nummela** OP Gruppen
- **Tuomas Toivonen** Holvi
- **Petri Vieraankivi** Mandatum Life
- **David Geale** Financial Conduct Authority (UK)
- **Janko Gorter** De Nederlandsche Bank
- **Antti Kiuru** Cybersäkerhetscentret och **Timo Piironen** Polisens cybercenter

Programmet avslutades med en panel som leddes av **Matti Toivonen** och i vilken **Jarmo Parkkonen**, **Harri Nummela**, **Tuomas Toivonen** och **Ilkka Ruotsila** deltog.

📺 **Webcast och presentationsmaterial:** <http://seminari.fiva.fi>, **se även** #fivaseminaari

God riskhanteringsförmåga och intern styrning i företagen under tillsyn

Tillsynsverksamheten utvecklades i en mer riskbaserad riktning genom att stöda inspektioner med temabedömningar som täcker mer omfattande grupper av tillsynsobjekt. Inspektioner och andra tillsynsåtgärder kommer att riktas på basis av temabedömningarna. Målet för hela året var 46 inspektioner. Av dessa slutfördes 42. Inspektioner som inleddes mot slutet av året fortsätter 2017.

Flera beslut för att främja makrotillsynen

Finansinspektionens andra år som makrotillsynsmyndighet kännetecknades av flera åtgärder vars syfte var att främja marknadens stabilitet⁶. På grund av hushållens skuldsättning började Finansinspektionen förbereda en höjning av bolånens riskvikter. Regleringen gällande den maximala belåningsgraden trädde i kraft i början av juli, och i november anlände bankernas första rapporter om de verkliga belåningsgraderna. Rapporterna visar att en del banker bryter mot den nya

regleringen, och Finansinspektionen har krävt utredning om detta. Besluten om vidareåtgärder fattas med stöd av utredningen. LTC⁷-regleringen har dock minskat antalet lån som överskrider 90 % av säkerheternas belopp.

Det kontracykliska buffertkrav som ställdes för fyra systemviktiga kreditinstitut (s.k. OSII⁸-buffert) togs i bruk i januari, och i juni beslutade Finansinspektionens direktion att inleda förberedelserna för införande av en nedre gräns på 10 % för den genomsnittliga riskvikten av bolån för banker som använder interna modeller (i kraft senast den 1 juli 2017).

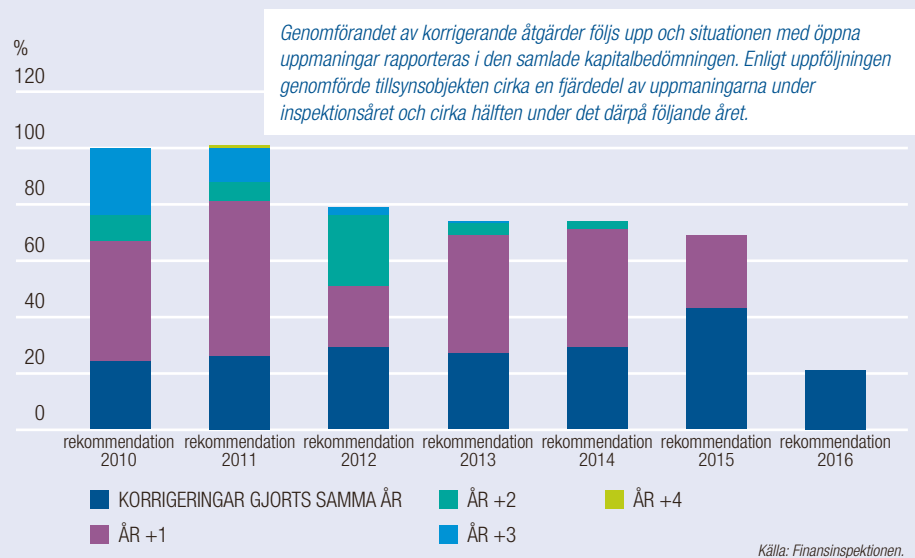
Bestämmelserna om den maximala belåningsgraden för bolån, som begränsar lånet till 90 % (för köpare av första bostad till 95 %) av säkerheternas gängse värde, trädde i kraft i juli.

I november varnade Europeiska systemrisknämnden (ESRB⁹) Finland och sju andra EU-länder för bolånemarknadens systemrisker på medellång sikt.

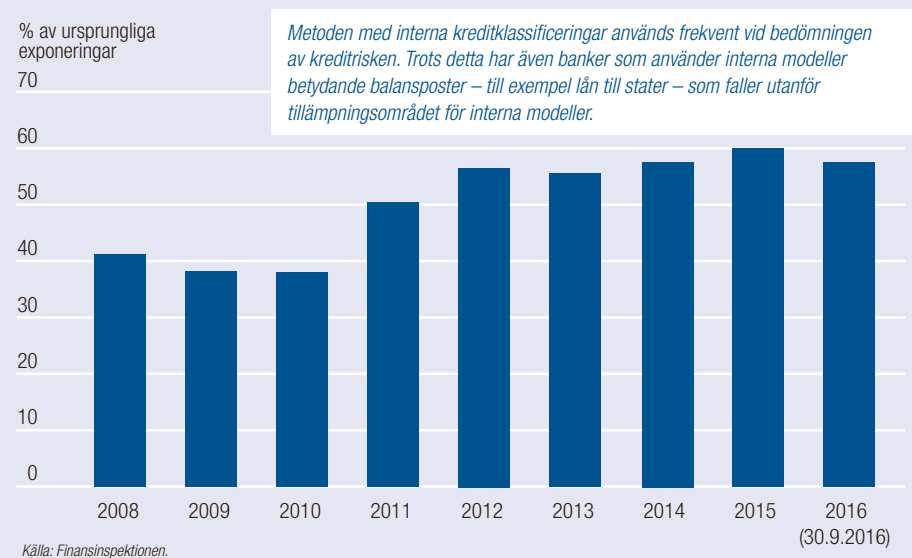
Nordea blev en filial, en ny hypoteksbank till Finland

Nordea blev en filial den 2 januari 2017. Till filialprojektet anslöt sig en tillståndsansökan

Genomförandet av korrigerande åtgärder 2010–2016

Andelen interna modeller vid fastställande av bankernas kreditrisk

⁶ Artikel i föregående års verksamhetsberättelse: Första året av makrotillsyn: möts riskerna och verktygen? | ⁷ LTC = Loan to Collateral, den maximala belåningsgraden, lånets förhållande till säkerheten.
⁸ OSII = Other Systematically Important Institution. | ⁹ ESRB = European Systemic Risk Board.

45

nya verksamhetstillstånd

635

nya försäkringsförmedlare

8

registreringsanmälningar som tillhandahållare av gräsrotsfinansiering

Finansinspektionen behandlade sammanlagt 45 ansökningar om beviljande eller utvidgning av verksamhetstillstånd under året. Antalet nya registrerade nya försäkringsförmedlare var 635.

Solvens II: Långa övergångsperioder

Flera övergångsbestämmelser av olika längd ansluter sig till skade- och livförsäkringsbolagens solvenskalkylering. För en del av dem förutsätts Finansinspektionens samtycke. Den viktigaste av dem är övergångsbestämmelsen om ansvarsskulden, som kan tillämpas under hela 16 år och som möjliggör en stegvis övergång till marknadsbetingad kalkylering av ansvarsskulden.

Tillstånd att tillämpa övergångsbestämmelsen gällande ansvarsskulden beviljades åt fem livförsäkringsbolag och två skadeförsäkringsbolag. Tillståndet gäller bara en del av dessa bolags ansvarsskuld: inom skadeförsäkringen

är andelen under 2 % och inom livförsäkringen under 3 %.

Bolaget ska även självt publicera inverkan av övergångsbestämmelsen gällande ansvarsskulden på solvenskravet i lägesrapporten om solvens och finansiell ställning.

En annan viktig övergångsbestämmelse är övergångsbestämmelsen gällande aktierisken, vars längd är sju år och som möjliggör användningen av lägre riskvikter. För den behövs inget tillstånd av Finansinspektionen, och bara en del av bolagen använder den.

5

av Nordea Hypoteksbank Abp, gällande vilken Finansinspektionen gjorde en bedömning till ECB, och ECB beviljade tillståndet i augusti. Planeringen av tillsynsmodellen för filialen och Nordeas finska dotterbolag inleddes i samarbete med ECB, och kommer att slutföras i början av 2017.

Stresstester för såväl banker som försäkringsbolag

Under året genomgick bankerna europeiska stresstester (EBA, ECB), som kompletterades med nationella stresstester. Stresstesterna förstärkte uppfattningen om den finska banksektorns starka kapitaltäckning. Också försäkringssektorn klarade av stresstesterna.

Solvens II medförde många tolkningsfrågor

Tyngdpunkten i tillsynen över skade- och livförsäkringssektorn låg på inledandet av tillsynsarbetet enligt den Solvens II-reglering som trädde i kraft i början av berättelseåret. De flertaliga tolkningsfrågor som ansluter sig till regleringen behandlades på den nationella och nordiska nivån samt på EU-nivån. Centrala tillsynsfrågor var bland annat utnyttjandet av övergångsbestämmelserna och deras inverkan på bolagens solvenskalkyler samt frågor i anknytning till rapporteringen. Inspektioner allokterades på basis av risker, och frågor i anslutning till den nya regleringen utreddes även med tillsynsbesök. Solvenskalkylerna och ansvarsskulden kunde inte inspekteras i den planerade omfattningen, vilket bland annat berodde på dröjsmålen i Solvens II-rapporteringen och problemen i informationssystemen.

Alla finska liv- och skadeförsäkringsbolag som omfattas av Solvens II-regleringen deltog i ett europeiskt (EIOPA) och nationellt stresstest. I stresstestet bedömdes bolagens sårbarhet i ett scenario med en låg räntenivå som pågår en längre tid samt i ett scenario där den låga räntenivån kombineras med sänkningar av tillgångsvärden (s.k. *Double Hit*). Av resultaten framgick inga överraskande faktorer gällande bolagens riskförmåga. Scenariot med låg räntenivå som fortsätter länge visade sig vara svårare framför allt för liv- och skadeförsäkringsbolag än det s.k. *Double Hit*-scenariot. Alla finska bolags tillgångar överskred skulderna även efter stressscenarierna.

Solvens II-tillsynen kunde inte till alla delar genomföras i den eftersträfvade omfattningen, men de viktigaste tolkningarna i anknytning till den nya regleringen och frågorna gällande handledningen av tillsynsobjekten kunde lösas på ett tillfredsställande sätt.

Nya bestämmelser och anvisningar för arbetspensionssektorn

Finansinspektionens föreskrifter och anvisningar om hanteringen av risken för arbetsoförmåga på arbetspensionsbolag och arbetspensionsanstalters nya solvensreglering blev färdiga. Under hösten utreddes pensionsanstaltens förberedelser inför den nya solvensregleringen samt tillämpningen av föreskrifter och anvisningar gällande den. Dessutom inleddes ändringar av de av Finansinspektionens analys- och rapporteringssystem som omfattades av lagändringen. Pensionsreformen ledde också till ett särskilt stort antal ansökningar om stadgeändringar.

Högklassigt kund- och investerarskydd

Finansinspektionen fortsatte med inspektioner av utredningsskyldigheten i samband med investeringsrådgivningen. De riktades i synnerhet till investeringstjänster som erbjuds åt äldre icke-professionella kunder. Det upptäcktes brister i investeringsrådgivningens nivå och saklighet. Finansinspektionen inspekterade även handelsrapportering och försäkringsmäklarnas verksamhet vid konkurrensutsättandet av arbetspensionsförsäkringar. I dessa upptäcktes inga betydande brister. Vid

inspektioner av arbetslöshetskassor fästes uppmärksamhet vid interna anvisningar samt efterhandskontrollen av förmånsbeslut och tillräckligheten av den information som kassans styrelse får.

Grundläggande banktjänster ska vara tillgängliga även för personer med funktionshinder

Enligt den årliga utredningen är tillgången på grundläggande banktjänster alltför i regel bra, men det minskande antalet kontor för

personkunder och begränsningar i deras serviceutbud har lett till att banktjänsternas utbud har fortsatt att minska lokalt. Från början av 2017 ändrades utbudet av grundläggande banktjänster av den nya regleringen om betalkonton, som säkerställer tillgången på grundläggande banktjänster och gör nätbanken till en del av de grundläggande banktjänsterna.

Finansinspektionen fäste tjänsteleverantörernas uppmärksamhet vid att

- de kunder som inte kan använda nätbanken eller betalkort ska erbjudas en klar och enkel servicehelhet
- vid valet av ändamålsenliga tjänster handleds i synnerhet kunder som har en lång väg till kontorstjänster eller som inte kan eller har möjlighet att använda nät- eller mobiltjänster
- användargränssnitten till nät- och mobiltjänsterna planeras så att de är så tydliga att även personer med funktionshinder och personer som är ovana att använda nätet kan och vågar använda dem.

Ränteregleringen gällande konsumtionskrediter blev klarare och strängare den 1 januari 2017. Finansinspektionen fäste kreditinstitutens uppmärksamhet vid de ändringar som gäller referensräntebundna villkor, räntegolv och ensidig höjning av räntan.

Ställningstagande om frågor gällande kundkännedom; för kunden ska även förklaras varför frågor ställs och hur informationen används

Finansinspektionen kom i december med ett ställningstagande om vilka uppgifter som med tanke på kundkännedom i princip är nödvändiga för banken när ett kundförhållande för grundläggande banktjänster etableras och upprätthålls. I ställningstagandet påmindes om bankernas skyldighet att informera kunden om varför bankerna frågar om uppgifter för kundkännedom samt i vilket syfte informationen används.

Första gräsrotsfinansieringsregistreringar närmast för lånebaserad finansiering

Finansinspektionen fick åtta registreringsanmälningar gällande tillhandahållandet av gräsrotsfinansiering. Majoriteten av dem gällde lånebaserad gräsrotsfinansiering. Därtill erbjuder banker och värdepappersföretag i synnerhet investeringsbaserad gräsrotsfinansiering. Lagen om gräsrotsfinansiering förutsätter ställningstaganden till flera tolkningsfrågor.

Listningsaktiviteten var fortsättningsvis hög, och det gjordes flera inspektionsbesök i anknäring till de företags färdigheter som planerar listning. Inom prospektutvärderingen framhövdes den information som bör ges om rörelsekapitalets tillräcklighet, den ekonomiska ställningen samt marknadsföringen av emissioner.

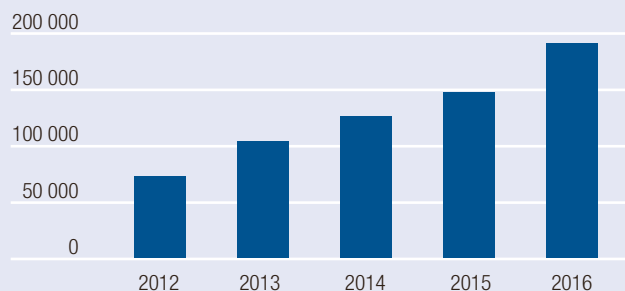
Hur identifieras kunden?

De frågor som bankerna ställer sina kunder leder alltför ofta till förfrågningar från såväl medierna som allmänheten. Det frågas ofta hurdana identifieringshandlingar banken kan kräva. Banker eller andra företag i finansbranschen kan på basis av sina egna riskhanteringsprinciper bestämma vilka handlingar de godkänner som verifieringsdokument av identiteten.

[Se närmare: Finanskund.fi > Finansiella tjänster > Kundidentifiering och kundkännedom](#)

Besöken på Finanskund.fi

Källa: Finansinspektionen.

Det populäraste innehållet i nättjänsten Finanskund.fi

1. Bolån
2. Investeringar
3. Dödsboms bankaffärer
4. Varningslistor
5. Identifiering av bankkunden

Nedskrivningsordningen av spar- och investeringsprodukter i bankens resolutionsförvaltning

I början av berättelseåret ändrade regleringen hanteringen av bankens egna spar- och investeringsprodukter under bankens resolutionsförvaltning. I figuren har beskrivits nedskrivningsordningen i bail-in-arrangemang enligt regleringen om ägar- och investerarskydd.

NEDSKRIVNINGSORDNING	EXEMPELPRODUKTER	
Aktie- och andelskapital	Aktier, andelar, avkastningsandelar och grundfundsandelar	
Kapitallån	Kapitallån	
Efterställda obligationer	Debenturlån, inkl. riskdebenturlån	
”Unpreferred senior”	Ny eventuell produktklass i framtiden (marknadsföringsnamnet alljämt öppet)	
Övriga icke säkerställda skulder och derivat exkl. nedannämnda insättningar	Masskuldebrevslån samt indexlån och andra strukturerade produkter, t.ex. warranter, certifikat/ETN, futurer, placeringsobligationer, aktieobligationer, kupongobligationer, räntebevis, aktiebevis och autocall-produkter	
Inlåning från allmänheten utanför insättningsgarantin	Den del av insättningar från hushåll och SME-företag som överskrider 100 000 euro	
Utanför ägar- och investeransvaret		
Garanterade insättningar (< 100 000 €)	Skulder med säkerhet & derivat med säkerhet	Kundmedel, löner m.m.

Marknadssmissbruksförordningen: rapporteringen av transaktioner av personer i ledande ställning och begreppet dem närstående personer utvidgades

MAR¹⁰ motsvarar till centrala delar den tidigare gällande regleringen om marknadssmissbruk, men behov uppkom att delvis justera och till vissa delar även ändra de tidigare förfaringsätten. De viktigaste ändringarna gäller den fortlöpande informationsskyldigheten (offentliggörande av insiderinformation) samt rapporteringen och offentliggörandet av transaktioner av personer i ledande ställning och dem närstående personer. Regleringen om marknadssonderingar och förfaringsätten gällande dem är helt ny, även om motsvarande bästa praxis delvis även tidigare iakttagits i branschen.

Övergången till direkt tillämplig EU-reglering en stor förändring

Övergången från reglering som baserar sig på direktiv och som således förutsätter nationell implementering till direkt tillämplig EU-reglering visade sig vara utmanande. Oklarheterna beträffande tolkningar väckte diskussion och sysselsatte noterade bolag och marknadsaktörer. Tekniska regleringsstandarder blev klara sent, vilket också ledde till dröjsmål i förberedelserna.

Finansinspektionen fick under våren ett stort antal kontakter och frågor om tolkningar. I april öppnade Finansinspektionen en MAR-sektion i sin webbtjänst, och

i den samlades anvisningar om förfaringsätt och information om tillämpningen. Dessutom ordnade Finansinspektionen utbildning, devis tillsammans med Helsingfors börs. Även en arbetsgrupp som hade etablerats av delegationen för finska börsbolag beredde anvisningar och bästa praxis för noterade bolag.

Rapporteringen av transaktioner av personer i ledande ställning och den vida definitionen av närstående personer väckte diskussion

MAR förutsätter att transaktioner av personer i ledande ställning hos emittenter ska anmälas och offentliggöras på ett nytt sätt. Det fördes en livlig diskussion om framför allt den utvidgade definitionen av närstående personer till personer i ledande ställning. Den breda definitionen och anmälningsskyldigheten i anknytning till den ansågs tillsammans utgöra en orimlig administrativ börda för personer som är närstående till ledningen. Medlemsstaterna har dock ingen möjlighet att påverka innehållet i den godkända förordningen. Definitionen av närstående personer till personer i ledande ställning motsvarar definitionen i det tidigare gällande marknadssmissbruksdirektivet (MAD¹¹), men tidigare fanns det handlingsutrymme för medlemsstaterna vid den nationella implementeringen

Syftet med förordningen är enhetlig reglering av marknadssmissbruk inom EU

Tillämpningen av marknadssmissbruksförordningen (MAR) och -direktivet (MAD II), som utfärdats 2014, inleddes den 3 juli. MAR reglerar insiderhandeln, marknadsmanipuleringen och offentliggörandet av insiderinformation. Dessutom innehåller MAR bestämmelser om anmälningsskyldigheten i anslutning till marknadssmissbruk, investeringsrekommendationer och offentliggörande av transaktioner av personer i ledande ställning hos emittenter och dem närstående personer. Förordningens tillämpningsområde utvidgades att gälla inte bara finansieringsinstrument som noterats på börsen utan även finansieringsinstrument som noterats på multilaterala handelsplattformar och emittenter av noterade masskuldebrevslån. MAD II:s straffrättsliga bestämmelser gällande allvarligt marknadssmissbruk trädde i kraft nationellt den 3 juli.

Genom att regleringen ges ut som en direkt förpliktande EU-förordning vill man se till att marknadsregleringen är likadan i olika medlemsländer. Harmoniseringen förutsätter dock enhetlig tolkning och tillämpning. ESMA främjar detta med sina Q & A-tolkningar.

[Läs mer: Finansinspektionen.fi > Regelverk > Internationella regleringsprojekt > Förordningen om marknadssmissbruk – MAR](#)

av direktivet. I förordningen finns inget handlingsutrymme.

En annan fråga som väckte diskussion var skillnaderna i olika språkversioner av EU-förordningen då det gäller definitionen av närstående företag. Detta gjorde att olika medlemsländer kunde tolka bestämmelserna på olika sätt. Det var inte klart om även sådana företag vars ledningsuppgifter

handhas av en person som har en ledande ställning hos emittenten eller en närstående person till denna, som dock inte har något innehav i företaget i fråga, anses vara närstående till en person i ledande ställning hos emittenten eller om definitionen av närstående företag förutsätter ett samband även beträffande innehavet. Språkversionerna förenhetligades i oktober.

¹⁰MAR = Market Abuse Regulation, marknadssmissbruksförordningen. | ¹¹MAD = Market Abuse Directive, marknadssmissbruksdirektivet.

IFRS 9: Bankernas ibruktagande av standarden om finansiella instrument väckte intresse inom hela EU

Syftet med den nya standarden är att förbättra kvaliteten på de finansiella instrumentens bokslutsrapportering. I fortsättningen ska klassificeringen av finansiella tillgångar basera sig på företagets verksamhetsmodeller. Nedskrivningar av finansiella tillgångar ska redovisas tidigare och de fastställs på basis av de förväntade kreditförlusterna. Därtill ska säkringsredovisningen tydligare basera sig på riskhanteringen. Standarden ska tillämpas i den finansiella rapporteringen från 2018.

Finansinspektionen följde med förberedelserna för ibruktagandet av standarden i samarbete med ECB och EBA. Uppföljningen genomfördes med en enkät som innehöll både kvalitativa och kvantitativa frågor.

Med tanke på tidtabellen är det högklassiga ibruktagandet av standarden en utmaning. På basis av svaren på enkäten påverkar ibruktagandet resultatet och därigenom det egna

kapitalet och eventuell kapitalbasen. Den nya klassificeringen av finansiella tillgångar, som baserar sig på affärsmodellen, uppskattas preliminärt inte ha en betydande inverkan på fluktueringen av resultatet eller det egna kapitalet.

Mot slutet av året publicerade EBA sin egen utredning gällande europeiska banker, vars rekommendationer stöder det högklassiga införandet. ECB håller på att slutföra sina anvisningar om bankernas riskhantering samt hur de förväntade kreditförlusterna bokförs enligt de nya kraven. EU-kommissionen planerar en övergångsperiod gällande IFRS 9:s effekter på kapitaltäckningskalkyleringen.

ESMAs ställningstagande fastställer hur information om effekterna och framskridandet av införandet ska ges åt investerare i bolagens finansiella rapportering redan före början av 2018.

Resultatinriktat tillsyns- och annat myndighetssamarbete

Tillsynen över stora banker genomfördes under ECB:s ledning. Finansinspektionen deltog i EU-tillsynsmyndigheternas arbete enligt den tidigare definierade prioritetsordningen och resurserna.

Den gemensamma banktillsynen inom euroområdet var intensivare och mer detaljerad än tidigare, vilket betyder att Finansinspektionen inte har kunnat minska banktillsynens resurser. Dessutom medförde den gemensamma tillsynen nya uppgifter för Finansinspektionen, till exempel förberedelsen av tillsynsmyndighetens beslut och betydligt mer omfattande rapportering till ECB än tidigare.

Finansinspektionens personal genomförde cirka 75 % av den kontinuerliga tillsynen över banker och största delen av inspektionerna. Man försökte kompensera den ökade arbetsmängden genom att även i tillsynen över mindre banker till tillämpliga delar utnyttja ECB:s metoder, vilket minskade behovet av egen systemutveckling. Det finns inga indikationer på att arbetsmängden inom euroområdets gemensamma banktillsyn skulle minska i framtiden.

IMF:s observation om nordiskt samarbete

IMF:s rapport om den finska finansmarknadens stabilitet (FSAP¹²) blev färdig i december. De viktigaste rekommendationerna i anslutning till tillsynen gällde

- makrotillsynsverktygens omfattning
- ökningen av tillsynens intensitet och arbetsmängd, säkerställande av tillräckliga resurser för Finansinspektionen
- vikten av nordiskt samarbete och
- bristerna i regleringen vid övervakningen av systemviktiga filialer.

I detta sammanhang bedömde IMF också övervakningen av gränsöverskridande investeringsfonds-, investeringstjänst- och borsverksamhet. Rapportens resultat kommer att användas i utvecklingen av Finansinspektionens verksamhet.

Ett samarbetsprotokoll om övervakningen av systemviktiga filialer undertecknades i december mellan nordiska tillsynsmyndigheter och ECB. I protokollet kommer parterna överens om informationsutbyte som överskrider minimikraven och om andra principer som ska tillämpas på övervakningen av systemviktiga filialer.

¹² FSAP = Financial Sector Assessment Program.

Regleringsåret i korthet

Banksektorn

Bolånens lånetak (maximal belåningsgrad), som är ett av makrotillsynsverktygen, trädde i kraft den 1 juli. Dessutom gjordes det i bolånelagstiftningen ändringar som ett resultat av bolånedirektivet men även nationella ändringar som förbättrar konsumentskyddet beträffande till exempel räntor. Ändringarna trädde i kraft den 1 januari 2017.

Regleringen om de grundläggande banktjänsterna förnyades i och med direktivet om betalkonton med grundläggande funktioner. Ändringarna förbättrar till exempel tillgången på tjänster, deras jämförbarhet samt erhållandet av information om serviceavgifter. Nätbankkoderna betraktas nu som en del av grundläggande banktjänster.

Arbetsgruppen som ska förnya betaltjänstlagen inledde sitt arbete i syfte att genomföra det andra betaltjänstdirektivet. Reformen innebär att betaltjänster av olika slag kommer att omfattas av regleringen på ett vidare sätt än nu och att regleringen kommer att uppdateras för att motsvara utvecklingen på marknaden.

Regeringens proposition om genomförandet av det fjärde penningtvättsdirektivet, som framhåver förebyggandet av penningtvätt och finansiering av terrorism på basis av risker, behandlas av riksdagen.

EU:s bankmyndighet har alltså bråttom i beredningen av tekniska standarder och anvisningar i anslutning till viktiga lagstiftningsprojekt (solvens och likviditet, återhämtning och resolution, betaltjänster). Finansinspektionen deltog i arbetet och genomförde genom sina föreskrifter och anvisningar många av EBAs anvisningar.

I november publicerade EU-kommissionen sina tilläggsförslag till förstärkningen av bankernas återhämtningsförmåga. I dem föreslås ändringar i regleringen om kreditinstitutens kapitaltäckning, betalningsberedskap och resolution. Kommissionen föreslår en bruttosoliditetsgrad samt ett bindande krav på bestående medelsanskaffning. Kraven som syftar till att förbättra möjligheterna att absorbera förluster i krissituationer utgör en del av det paket om vilket kommissionen under 2017 förhandlar med EU-rådet och parlamentet.

Försäkringssektorn

Solvens II-regleringen, som gäller liv- och skadeförsäkringsbolag, specificerades beträffande kalkyleringen av kapitalkravet på infrastrukturinvesteringar samt övergångsbestämmelserna gällande aktier. Finansinspektionen publicerade ett *ställningstagande om värderingen av tillgångar och skulder i solvenskalkylerna enligt Solvens II*.

Från och med 2018 kommer tillhandahållandet av försäkringar att regleras genom IDD¹³-direktivet, som förutsätter av försäkringsgivarna processer för hanteringen av produktutveckling och distribution samt löpande utveckling av säljpersonalens och försäkringsmäklarnas yrkesskicklighet.

Genom en reform av trafikförsäkringslagen ändrades bland annat försäkringspremiernas bonussystem och samtidigt gjordes specificeringar i ersättningsbehandlingen.

Nätbankkoderna betraktas nu som en del av grundläggande banktjänster.

De populäraste ämnen som Finansinspektionen lyft fram i offentligheten

1. Arbetshälsoprojekt som finansierats av arbetspensionsbolag
2. Nordeas omstrukturering
3. Makrotillsynsbeslut
4. Identifiering av kunder i banker
5. Sanktioner utfärdade av Finansinspektionen

Källa: Finansinspektionens mediauppföljning.

¹³ IDD = Insurance Distribution Directive.

För arbetspensionsförsäkringsbolag föreskrevs en skyldighet att göra en risk- och solvensbedömning. Den tidsbundna lagen enligt vilken arbetspensionsbolagens dotterbolag kan ta lån för att bygga bostäder fortsätter att vara i kraft till slutet av 2022. Syftet med lagen är att öka hyresbostadsproduktionen.

Finansinspektionen gav anvisningar och rapporteringsföreskrifter om hantering av risken för arbetsoförmåga hos arbetspensions-

försäkringsbolag. Syftet är att underlätta tillsynen av arbetspensionsförsäkringsbolagens verksamhet, konkurrens och medelsanvändning samt främja konkurrensneutralitet.

Därtill gavs arbetspensionsbolagen föreskrifter och anvisningar om bl.a. kalkyleringen av solvensgränsen och diversifiering av investeringar samt om bokföringen, bokslutet och verksamhetsberättelsen. På grund av ändringarna förnyades även rapporteringen.

Värdepapperssektorn

Social utlåning och gräsrotsfinansiering omfattades av ny nationell reglering. Lagen om gräsrotsfinansiering gäller investeringsbaserad gräsrotsfinansiering samt lånebaserad gräsrotsfinansiering, när finansieringen riktas till ett företag. Social utlåning till konsumenterna omfattas alltjämt av konsumentskyddslagen. Finansinspektionen upprätthåller det nya registret över gräsrotsfinansiering och övervakar aktörerna. Under lagens riksdagsbehandling föreslog Finansinspektionen flera ändringar i den. Syftet med dem var att förbättra investerarskyddet och förtydliga lagens förhållande till andra lagar. En stor del av dessa ändringsförslag godkändes.

Tillämpningen av direktivet om marknader för finansiella instrument (MiFID¹⁴) sköts upp till 2018, eftersom nivå 2-regleringen och de IT-system som direktivet förutsätter alltjämt är under arbete.

Tillämpningen av marknadsmissbruksförordningen (MAR) inleddes den 3 juli. Direktivet om de straffrättsliga konsekvenserna för marknadsmissbruk genomfördes nationellt, men ej till alla delar.

Ändringarna i direktivet om fondföretag (UCITS¹⁵) gällde förvaringsfunktioner och fondföretagens ersättningspolicy, och

genomfördes genom att ändra lagen om placeringsfonder.

EU:s nya referensvärdesförordning gäller kalkyleringen och användningen av referensräntor. Bestämmelserna om de kritiska referensvärden som har definierats i direktivet (för närvarande euribor) trädde i kraft omedelbart, de övriga bestämmelserna ska tillämpas från den 1 januari 2018.

Den nivå 2-reglering som ansluter sig till paketerade och försäkringsbaserade investeringsprodukter för icke-professionella investerare, den så kallade PRIIPS-förordningen, var under beredning. EU-parlamentet förkastade de föreslagna tekniska standarderna, vilket innebar att tillämpningen av förordningen sköts upp till slutet av 2017.

EU:s revisionsförordning och -direktiv genomfördes nationellt i augusti.

Finansinspektionen
upprätthåller registret
över gräsrotsfinansiering
och övervakar aktörerna.

Twitter: Dagliga tweetar

Finansinspektionens Twitter-konto hade 1 290 följare den 31 december. Antalet tweetar under året var 762. Kontot följer noga med EU-tillsynsmyndigheters kommunikation och tweetar om bl.a. våra anställdas uppträdanden och lediga arbetsplatser samt teman som gäller bank- och försäkringskunders skydd.

De populäraste tweetarna gällde följande ämnesområden:

- Jyri Helenius blogg om huruvida *det är rätt tid att lansera långa bolån*
- Identifiera bedrägeri
- Resultaten av bankernas stresstester

 Följ oss! [Twitter.com/FIN_FSA](https://twitter.com/FIN_FSA)

¹⁴ MiFID = Markets in Financial Instruments Directive, direktivet om marknader för finansiella instrument | ¹⁵ UCITS = Undertakings for the Collective Investment in Transferable Securities.

Effektiveringing och utveckling av verksamheten

Arbetet i tillsynsteamerna för euroområdet gemensamma banktillsyn etablerade sig enligt anvisningar och praxis. Vid tillsynerna av mindre banker utnyttjades anvisningar och praxis till tillämpliga delar.

Mängden egen reglering gällande värdepapperssektorn minskade

Den kritiska utvärderingen av Finansinspektionens föreskrifter och anvisningar framskred. Den egna regleringen skars ned betydligt, i synnerhet i samband med ändringar i föreskrifter och anvisningar om värdepapperssektorn. I detta sammanhang befrämjades behovet av anvisningar i synnerhet i anknytning till ny reglering genom att publicera information i nättjänsten och genom att upprätta Q & A-dokument. För att effektivisera spridningen av information till marknadsaktörerna i realtid lanserades även nyhetsbrev.

Utvecklingen av elektroniska tjänster, såväl för att förbättra den interna effektiviteten som för att underlätta kontakterna med

Innovation HelpDesk stöder marknadsaktörer i regleringsfrågor som gäller nya tjänster och verksamhetsmodeller.

tillsynsobjekten fortsatte. Därtill förnyade Finansinspektionen sina förfaringsätt för att effektivisera behandlingen av kontaktbegäranden och frågor om tolkningar från tillsynsobjekten. Med det nya servicekonceptet förbättras informationsflödet om till exempel behandlingen av ansökningar genom att öka anvisningarna i nättjänsten samt genom att koncentrera de kommande kontakterna till en och samma e-postadress. Efter det nya servicekonceptets pilotskede utvidgades det att omfatta också Finansinspektionens övriga funktioner.

I oktober öppnades Innovation HelpDesk, som ger marknadsaktörer handledning om regering som ansluter sig till nya finanstjänster eller verksamhetsmodeller. HelpDesk fick positiv respons av aktörerna. Aktörerna tog kontakt 20 gånger och det ordnades åtta möten.

I fråga om kontakter från kundernas sida beslutades det att åtgärderna mer än nu ska koncentreras på helheter och mindre på behandlingen av enskilda frågor. De senare styrs till Försäkrings- och finansrådgivningen FINE.

Mot slutet av året inleddes en upphandling för förvärvande av ett signal- och analysystem som stöder tillsynerna av handel.

Representanter för Finansinspektionen deltog i arbetsgruppen för beredande av reformen av lagen om Finansinspektion och lagen om Finansinspektionens tillsynsavgift och tog fram bakgrundsmaterial för gruppen. Lagen trädde i kraft i början av 2017.

Antalet administrativa påföljder och genomförda utredningsbegäranden

Tillsynsmyndighetens första FinTech-HelpDesk i Norden

Innovation HelpDesk lanserades den 4 oktober. Dess syfte är att göra det lättare att kontakta tillsynsmyndigheten, öka dialogen och stöda utvecklingen av ekosystemet genom att öka aktörernas medvetenhet om regleringens innehåll och tolkningar, dvs. att effektivisera utvecklingen av innovationer och underlätta senare ansökningsprocesser.

HelpDesk ersätter inte innovatörernas eget arbete eller konsulter och utgör inte heller en garanti om positiva tillsynsbeslut i framtiden. Under årets sista månader träffade experterna vid HelpDesk representanter för åtta företag och var sammanlagt i kontakt med cirka 20 personer. De första rådgivningsmötena arrangerades i samband med Slush.

1

Finansinspektionens avgiftsfria HelpDesk

berättar vad ditt företag borde fästa uppmärksamhet vid.

Den ersätter inte företagets egna rådgivares arbete.

2

Mer information:
Innovation.fiva.fi

Email:
Innovaatio-HelpDesk@fiva.fi
Telefon: **09 183 5998**

3

Svar med e-post

på specificerade frågor inom 10 bankdagar.

Rådgivningssamtal, max 30 min
Möte, max 1 h

📄 **Mer information:** Innovation.fiva.fi

Se artikeln *Finanssektorns tur att bli digitaliserad*, sidorna 8–9.

Direktionen

Finansinspektionens verksamhet leds av en direktion. Direktionen uppställer de särskilda målen för Finansinspektionens verksamhet och beslutar om riktlinjerna för verksamheten samt styr och övervakar måluppfyllelsen och iakttagandet av riktlinjerna. Därtill behandlar direktionen bland annat Finansinspektionens årliga budget och underställer den Finlands Banks direktion för fastställelse. Finansinspektionens direktion lämnar bankfullmäktige minst en gång per år en berättelse över målsättningarna för Finansinspektionens verksamhet och måluppfyllelsen samt en bedömning av vilka förändringar som väntas ske i tillsynen, deras inverkan på tillsynsavgiftsinkomsterna och vilka åtgärder de väntade förändringarna förutsätter.

Direktionens sekreterare är ledande jurist **Pirjo Kyyrönen**. Direktionen sammanträdde 32 gånger. Totalt utbetalades 54 600 euro i arvode till medlemmarna och suppleanterna under året. Något separat sammanträdesarvode betalades inte.

Vesa Vihriälä

politices doktor, verkställande direktör, Näringslivets forskningsinstitut

Ordförande Pentti Hakkarainen

vicehäradshövding, ekonomie magister, vice direktionsordförande, Finlands Bank

(Suppleant: **Katja Taipalus**, politices doktor, avdelningschef, Finlands Bank)

Vice ordförande Martti Hetemäki

politices doktor, statssekreterare som kanslichef, finansministeriet

(Suppleant: **Jaakko Weuro**, juris magister, konsulterande tjänsteman, finansministeriet)

Pirkko Juntti

vicehäradshövding

Outi Antila

vicehäradshövding, överdirektör, social- och hälsovårdsministeriet

(suppleant: **Mikko Kuusela**, filosofie doktor, försäkringsmatematiker som har godkänts av social- och hälsovårdsministeriet, övermatematiker, social- och hälsovårdsministeriet)

Se närmare: Cv:n för direktionsmedlemmarna, bankfullmäktiges sammansättning, organisationsschema, etiska principer: Finansinspektionen.fi > Om FI > Organisation > Etiska principer > Etiska principer för Finansinspektionens direktionsmedlemmar och deras suppleanter

Läs mer: Direktionens berättelse till bankfullmäktige läggs ut i mars 2017. Den kan läsas på Finansinspektionen.fi > Press och publicerat > Direktionens berättelse till bankfullmäktige

Ledningsgruppen

Jarmo Parkkonen

juris kandidat,
ekonomie magister,
avdelningschef,
Marknads- och uppförandetillsyn

Jyri Helenius

diplomingenjör,
avdelningschef,
Risktillsyn

Sonja Lohse

vicehäradshövding,
ledande rådgivare,
enhetschef,
Stabsfunktion

Pirjo Kyyrönen

vicehäradshövding,
ledande jurist,
ledningsgruppens
sekreterare

Ledningsgruppen sammanträdde 61 gånger. Direktörens lön och arvoden uppgick till 210 379,30 euro. Lönerna och arvoden till ledningsgruppens övriga medlemmar uppgick till 656 144,32 euro.

Se närmare:

Cv:n för ledningsgruppens medlemmar och sekreterare, etiska riktlinjer för alla anställda vid Finansinspektionen samt regler om värdepappershandel och bindningar: Finansinspektionen.fi > Om FI > Organisation

Erkki Rajaniemi

ekonomi doktor,
juris licentiat,
vicehäradshövding,
ledningens rådgivare

Anneli Tuominen

vicehäradshövding, ekonom, direktör, ordförande för ledningsgruppen

Marja Nykänen

vicehäradshövding, biträdande direktör, Institutstillsyn (till 31.1.2017)

Antalet anställda på Finansinspektionen och deras uppgifter

	Kvinnor		Män		Totalt	
Chefer och ledning	9	53 %	8	47 %	17	9 %
Experter	94	65 %	51	35 %	145	80 %
Operativ personal	18	90 %	2	10 %	20	11 %
Samtliga	121	66 %	61	34 %	182	100 %

Läs mer: Personalboksutet (på finska) för 2016 läggs ut i april 2017 på Finanssivalvonta.fi > Tietoa Finanssivalvonnasta > Avoimet työpaikat

Bilagor

Antal tillsynsobjekt och andra avgiftsskyldiga

Avgiftsskyldiga	31.12.2015	31.12.2016
Kreditinstitut	285	276
Värdepappersföretag	64	67
Fondbolag och förvaltare av alternativa fonder	38	39
Värdepappersemittenter	162	171
Fondbörsen, clearingorganisationen	1	1
Värdepapperscentralen	1	1
Övriga avgiftsskyldiga i finanssektorn	148	156
Finanssektorn totalt	699	711
Livförsäkringsbolag	12	11
Skadeförsäkringsbolag	38	38
Arbetspensionsförsäkringsbolag	6	6
Arbetslöshetskassor	29	28
Pensionsstiftelser och -kassor	54	52
Sjukkassor och andra försäkringskassor	130	126
Försäkringsföreningar	6	6
Försäkringsmäklare	70	76
Offentliga sektorns pensionsfonder	3	3
Övriga avgiftsskyldiga i försäkringssektorn	37	39
Försäkringssektorn totalt	385	385
Samtliga tillsynsobjekt och avgiftsskyldiga totalt	1 084	1 096

Finansinspektionen övervakar också bl.a. försäkringsombud och anmälningskyldiga insynspersoner.

Verksamhetskostnader och finansiering

Verksamhetskostnader och finansiering, 1 000 euro	2015	2016*
Personalkostnader	16 551	15 982
Personalrelaterade kostnader	880	880
Övriga kostnader	3 250	3 416
Tjänster	895	863
Fastighetskostnader	1 336	1 319
Övriga kostnader	1 019	1 234
Avskrivningar	756	583
Tjänster från Finlands Bank	4 533	4 884
Summa kostnader	25 970	25 745
Finansiering		
Tillsynsavgifter	20 779	21 643
Åtgärdsavgifter	2 311	1 527
Finlands Banks finansieringsandel på 5 % av kostnaderna	1 298	1 287
Överskott från föregående år	4 368	2 786
Överskott överfört i ny räkning	- 2 786	- 1 498
Summa finansiering	25 970	25 745

*Siffrorna för 2016 är varken granskade av revisor eller fastställda.

Lagbestämda tillsynsavgifter

Lagbestämda tillsynsavgifter, 1 000 euro	2015	2016
Kreditinstitut	10 645	10 536
Värdepappersföretag	987	1 080
Fondbolag och förvaltare av alternativa fonder	1 319	1 554
Värdepappersemittenter	1 548	1 631
Fondbörsen, clearingorganisationen	256	265
Värdepapperscentralen	160	165
Övriga avgiftsskyldiga i finanssektorn	277	381
Finanssektorn totalt	15 192	15 612
Livförsäkringsbolag	933	1 025
Skadeförsäkringsbolag	1 208	1 287
Arbetspensionsförsäkringsbolag	1 611	1 735
Arbetslöshetskassor	897	1 038
Pensionsstiftelser och -kassor	202	210
Sjukkassor och andra försäkringskassor	72	72
Försäkringsföreningar	4	4
Försäkringsmäklare	65	72
Offentliga sektorns pensionsfonder	441	474
Övriga avgiftsskyldiga i försäkringssektorn	155	169
Försäkringssektorn totalt	5 588	6 086
Justeringar från tidigare år och övriga justeringar	- 1	- 55
Avgiftsskyldiga totalt	20 779	21 643

Åtgärdsavgifter

Avgiftsskyldiga, 1 000 euro	2015	2016
Kreditinstitut	92	58
Värdepappersföretag	99	60
Fondbolag och förvaltare av alternativa fonder	1 372	846
Värdepappersemittenter	232	165
Övriga avgiftsskyldiga i finanssektorn	61	53
Finanssektorn totalt	1 856	1 182
Försäkringsbolag ¹	91	47
Arbetslöshetskassor	22	20
Pensionsstiftelser och -kassor	27	16
Sjuk-kassor och andra försäkringskassor	44	31
Försäkringsförmedlare ²	229	222
Övriga avgiftsskyldiga i försäkringssektorn	42	9
Försäkringssektorn totalt	455	345
Avgiftsskyldiga totalt	2 311	1 527

¹ Liv-, skade- och arbetspensionsförsäkringsbolag

² Försäkringsmäklare och -ombud

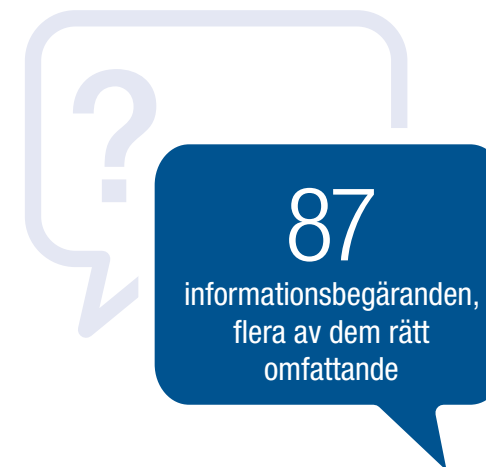
Riksdagens utfrågningar och remisser om lagberedning

Finansinspektionens experter kallades 28 gånger för att höras av riksdagens olika utskott. Från Finansinspektionen begärdes 27 utlåtanden om nationell lagberedning och 82 andra utlåtanden inom dess område.

Diarium

Antal ärenden som var aktiva i Finansinspektionens diarium (huvudavdelningar och viktigaste ärendetyper)	st.
Förvaltning	110
Regelgivning	73
Tillsyn	2 714
Exempel på ärendetyper: Underrättelser; filialer och gränsöverskridande verksamhet	635
Fastställande och ändring av bolagsordningar, föreningsordningar och stadgar	207
Prospekt	177
Kundbrev till privatpersoner	236
Ledningsprövning (fit & proper)	334
Inspektioner	39
Beviljande och utvidgning av verksamhetstillstånd	45
Övrigt	267
Exempel på ärendetyper: Nationellt samarbete	82
Internationellt samarbete	3
Totalt	3 164

I försäkringsförmedlarregistret, som inte ingår i diariet, behandlades 635 nya registreringsansökningar och 2 103 ändringsansökningar.

Arbetsgrupp

Terhi Lambert-Karjalainen (ordf.)
Miia Armila-Paalasmaa
Raakel Heikkinen
Ville Kajala
Teija Korpiaho
Pia Ovaska
Jaana Rantama
Mervi Toivanen
Tommi Tulonen

Layout och ombrytning

Recommended Finland Oy

Fotografier

Bilder på personer: Peter Mickelsson, Finlands Bank

Tryckeri

Erweko Oy, 2017

